

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

Грудень, 2015 р.

Харків, 2015

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України і кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз актів податкового законодавства, що буди прийняті та/або набули чинності протягом попереднього місяця;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; ідентифікацію результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- Зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- Зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами, платежами.
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів (до 10 числа наступного місяця).

Зміст

1. Система оподаткування і адміністрування податків	4
1.1.Реформування податкової системи	-
1.2.Регіональні аспекти оподаткування	-
1.3.Адміністрування податків	4
1.4.Податковий контроль	5
2.Окремі податки і збори	9
2.1.Податок на прибуток підприємства	9
2.2. Податок на доходи фізичних осіб	10
2.3. Податок на додану вартість	15
2.4. Акцизний податок	23
2.5. Екологічний податок	29
2.6. Рентна плата	30
2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	36
2.8. Транспортний податок	-
2.9. Плата за землю	-
2.10. Єдиний податок	37
2.11. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-
2.12. Туристичний збір	-
3. Загальнодержавне обов'язкове страхування	41
3.1. Єдиний соціальний внесок	41
3.2. Медичне страхування	-
4. Довідкова інформація	43

1. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.3. Адміністрування податків

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24.12.2014 (набув чинності 01.01.2016 р.).

Коментар: В остаточну редакцію змін до Податкового кодексу включено значно менше новацій, ніж передбачалось у раніше презентованих альтернативних проектах Мінфіну та Верховної Ради України (див Моніторинги № 8 та № 11 за 2015 р.). Основні зміни зводяться до такого:

№ статті, пункту, що змінюється	Податкова новація	Сутність зміни	Позитивні наслідки
Ст. 4 (п. 4.4), Ст. 8 (п.8.3), Ст. 12 (назва статті, пп.12.1.2, пп. 12.3.5, пп. 12.3.7, п. 12.4), ст. 19 ¹ (п. 19 ¹ .1.5), Ст. 57 (п. 57.5)	враховано зміни, що відбулися у діючому законодавстві щодо рад об'єднаних територіальних громад, створених згідно із законом та перспективним планом формування територій громад	Надано повноваження територіальним громадам щодо встановлення місцевих податків та зборів	Законодавче забезпечення децентралізації
Ст. 87 (п. 87.1)	Розширено перелік джерел сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу з відповідного платежу.	Платникам податків надано право погашення податкових платежів за рахунок суми бюджетного відшкодування з податку на додану вартість (на підставі відповідної заяви платника) до Державного бюджету України	збереження обігових коштів платників податків, зменшення заборгованості держави перед платниками податків

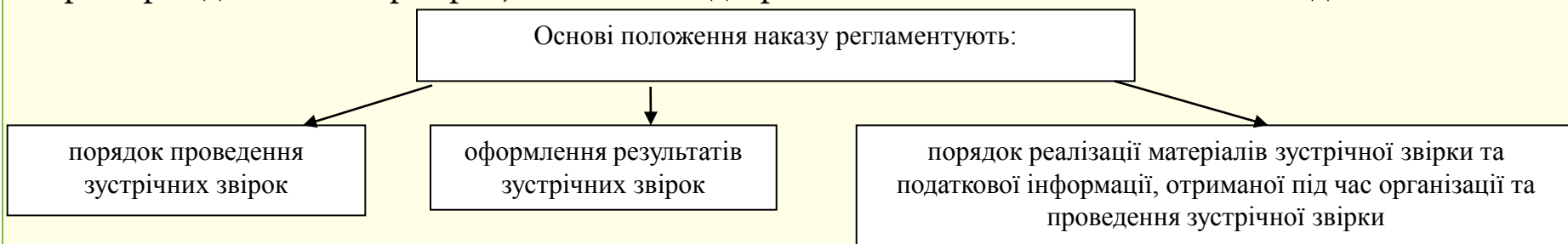
Порівняння змін до Податкового кодексу з проектами, що обговорювались раніше показує, що багато прогресивних змін, які пропонувались не були прийняті в остаточній редакції.

На жаль, не вводиться в вітчизняну практику оподаткування такий антикорупційний механізм як електронний кабінет платника податків, не здійснено перетворення фіскальної служби з контролюючого органа в орган, що надає сервісні послуги платникам податків.

1.4. Податковий контроль

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення органами Державної фіскальної служби України зустрічних звірок під час здійснення документальних виїзних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи» від 25 листопада 2011 року № 1088

Коментар: Наказом затверджено основні правила проведення органами ДФС України зустрічних звірок при здійсненні перевірок, пов'язаних з дотриманням положень митного законодавства.

Позитивним моментом наказу є окреме регламентування правил проведення зустрічних звірок з питань митного законодавства (питання податкового законодавства регламентуються наказом ДФС України від 17 липня 2015 року № 511).

Недоліками наказу є: відсутність норм щодо порядку відбору суб'єктів господарювання для проведення зустрічної звірки; відсутність форми довідки, яка складається за результатами проведення зустрічної звірки.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку подання платником податків заяви про проведення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки та прийняття рішення контролюючим органом про проведення такої перевірки» від 20 листопада 2015 року № 1040

Коментар: Наказом внесено деякі зміни до попередньої редакції наказу Міністерства доходів і зборів України від 3 червня 2013 року № 143.

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
Наведено визначення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки	– приведення норм наказу у відповідність до норм Податкового кодексу України	
Заява про проведення електронної перевірки подається за 10 календарних днів до очікуваного початку її проведення, але не раніше офіційного повідомлення Міністерства фінансів України про запровадження проведення такої перевірки для відповідних платників податків		– необхідність очікування офіційного повідомлення Міністерства фінансів України про запровадження електронної перевірки – відсутність регламентації оприлюднення офіційного повідомлення про запровадження електронної перевірки (терміни оприлюднення, порядок оприлюднення, оскарження платниками податків і таке інше)
Виключення з переліку даних, які наводяться у Заяві інформації щодо способу надання документів для електронної перевірки	– спрощення форми та зменшення часу на складання Заяви	– втрати часу на прийняття рішення щодо проведення електронної перевірки з-за відсутності чіткої інформації щодо способу надання документів для перевірки (через інформаційний канал чи електронний носій інформації)
Виключення з переліку підстав, що унеможливають проведення електронної перевірки підстави:	– з 1 січня 2016 року норми наказу щодо проведення електронної перевірки	- можливе збільшення кількості платників, які будуть подавати заяву щодо проведення перевірки, та, відповідне збільшення витрат часу на проведення

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
«фактична діяльність платника податків, яка підпадає під діяльність, при здійсненні якої він не може бути платником єдиного податку»	стосуються усіх платників податків, що дозволяє подавати заяву на проведення перевірки в тому числі й великим платникам податків	таких перевірок контролюючими органами

Більшість змін до наказу стосуються приведення норм у відповідність до діючого законодавства. Позитивним моментом є зменшення інформації, що наводиться у Заяві на проведення електронної перевірки. Але вагомим недоліком є втрати часу платниками податків на очікування офіційного оприлюднення інформації від Міністерства фінансів України щодо можливості проведення такої перевірки, що може означати наявність корупційної складової при прийнятті рішення Міністерством фінансів України.

3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 року № 909- VIII

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
1. Пп. 49.4., який передбачає, що у разі розірвання контролюючим органом в односторонньому порядку договору про визнання електронних документів платник податків має право подавати податкову звітність особисто або поштою		– не обґрунтовано підстави для розірвання контролюючим органом договору в односторонньому порядку, що може стати корупційною складовою при прийнятті відповідного рішення
2. В зв'язку з введенням акцизної накладної в деяких статтях Податкового кодексу України (пп. 73.3; пп. 75.1.1; пп. 78.1.9; пп. 78.1.18) передбачено норми щодо контролю за порядком їх складання, реєстрації та надання покупцю	– можливе збільшення податкових надходжень з-за посилення контролю за операціями з паливом	– збільшення часу на контроль за операціями з паливом та контроль за складанням акцизних накладних

Позитивною стороною внесених змін є можливе збільшення податкових надходжень від акцизного податку до бюджету за рахунок посилення контролю за операціями з паливом. Негативними

сторонами змін є збільшення часових витрат: для платників податків на оформлення акцизних накладних, а для контролюючих органів – для перевірки правильності складання цих накладних. Крім того, слід враховувати, що можуть виникати помилки з боку платників податків при складанні таких накладних, що збільшує вирогідність нарахування штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

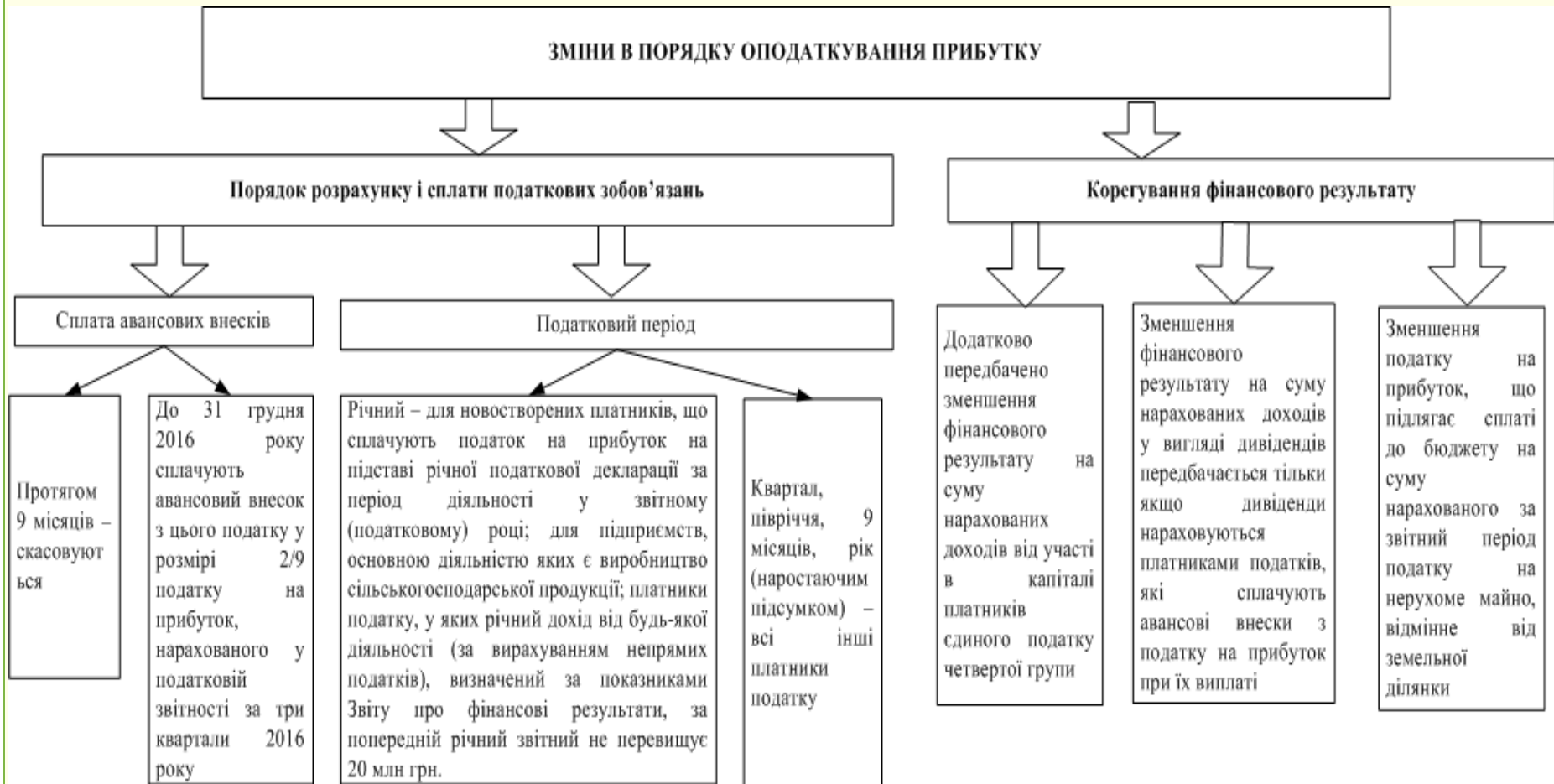
До недоліку також слід віднести можливість контролюючих органів в односторонньому порядку розривати договір з платником податків про визнання електронних документів, що може спричинити прояви корупції при прийнятті відповідного рішення контролюючими органами.

2. ОКРЕМІ ПОДАТКИ, ЗБОРИ І ПЛАТЕЖІ

2.1. Податок на прибуток підприємств

3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 року № 909-VIII.

Коментар: Зміни в порядку оподаткування прибутку можна класифікувати наступним чином:

Крім того, внесено ряд змін, направлених на взаємоузгодження окремих норм Податкового кодексу:

✓ виключено норму, згідно з якою платник податків мав право у складі фінансової звітності зазначати тимчасові та постійні податкові різниці; В оновленій редакції таке право змінилося на обов'язок: платники податку з річним доходом більше 20 млн грн повинні коригувати об'єкт оподаткування на податкові різниці. Відповідні коригування відображаються у окремому додатку декларації з податку на прибуток;

✓ об'єднанням та асоціаціям об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (на відміну від інших неприбуткових підприємств, установ, організацій) дозволено включати до установчих документів норми, які передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення).

До позитиву змін слід віднести скасування авансових платежів (в 2016 році – частково, з 2017 року – повністю), що дозволить декілька знизити дефіцит обігових коштів підприємств. Але, відміна порядку авансової сплати податку на прибуток приводить до повернення щоквартальної звітності з цього податку.

На жаль, при черговій спробі реформування оподаткування прибутку не використано той регуляторний потенціал, який притаманний відповідному податку.

2.2. Податок на доходи фізичних осіб

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 25.12.2015 № 909-VIII (набув чинності з 01.01.2016 року)

Коментар: Законом введено зміни до окремих положень Податкового кодексу України, що регламентують формування загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб, зокрема особливості формування загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, а саме:

165.1. До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не включаються такі доходи:

165.1.57. сума коштів, яка надається платнику податку міжнародною фінансовою організацією в межах своєї офіційної діяльності в Україні у зв'язку із здійсненням заходів щодо енергоефективності та енергозбереження в рамках реалізації в Україні проектів міжнародної фінансової організації (як безпосередньо, так і через уповноважені банки або іншим способом, передбаченим відповідним проектом такої міжнародної фінансової організації)

165.1.58. сума коштів, яка надається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, платнику податку іншою, ніж зазначена в підпункті 165.1.57 цього пункту, фінансовою організацією чи фондом, що займається фінансуванням програм розвитку, у зв'язку із здійсненням заходів щодо енергоефективності та енергозбереження в рамках реалізації в Україні проектів такої організації чи фонду (як безпосередньо, так і через уповноважені банки або іншим способом, передбаченим відповідним проектом такої організації чи фонду)

165.1.59. сума, прощена (анульована) кредитором у порядку, передбаченому Законом України «Про реструктуризацію зобов'язань громадян України за кредитами в іноземній валюті, що отримані на придбання єдиного житла (іпотечні кредити)»

Позитивним є розширення переліку сум коштів, що не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, зокрема кошти, які спрямовані на здійснення заходів щодо енергоефективності та енергозбереження. Також позитивним є можливість не обкладати податком суму прощених (анульованих) коштів за кредитами в іноземній валюті. Законом також введено зміни до інших статей Податкового кодексу України, а саме:

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>167.1. Ставка податку становить 15 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у пунктах 167.2-167.6 цієї статті) ... у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, ..., якщо база ... в календарному місяці перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, до суми такого перевищення застосовується ставка 20 відсотків...</p>	<p>167.1. Ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у пунктах 167.2-167.5 цієї статті) у тому числі, але не виключно у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та цивільно-правовими договорами</p>	<p>- зменшення часу на адміністрування податку; - спрощення алгоритму розрахунку заробітної плати</p>	<p>- збільшення податкового навантаження для платників податку, що мають не високі доходи</p>
<p>167.3. Ставка податку становить подвійний розмір ставки, визначеної абзацом першим пункту 167.1 цієї статті, бази оподаткування щодо доходів, нарахованих як виграш чи приз (крім виграшів, призів у лотерею) на користь резидентів або нерезидентів. Як виняток з абзацу першого цього пункту грошові виграші у спортивних змаганнях (крім винагород спортсменам - чемпіонам України, призерам спортивних змагань міжнародного рівня, у тому числі спортсменам-інвалідам, визначених у підпункті "б" підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 цього Кодексу) оподатковуються за ставками, визначеними у пункті 167.1 цієї статті</p>	<p>167.3. Ставка податку може становити 0 відсотків бази оподаткування у випадках, прямо визначених цим розділом</p>	<p>- зменшення податкового навантаження шляхом зменшення ставки податку; - зменшення податкового навантаження шляхом зменшення ставки податку</p>	<p>- не зрозуміло, яка ставка застосовується до доходів, нарахованих на користь резидентів або нерезидентів як виграш чи приз та інші доходи</p>

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
167.4. виключено	167.4. Ставка податку становить 15 відсотків бази оподаткування щодо перевищення суми пенсії (включаючи суму її індексації, нараховану відповідно до закону), щомісячного довічного грошового утримання, визначеної у підпункті 164.2.19 пункту 164.2 статті 164 цього розділу, яка отримуються платником податку з Пенсійного фонду України чи бюджету згідно із законом	- ставку не підвищено до базової	- зменшення доходів працюючих пенсіонерів
167.5.1. 20 відсотків – для пасивних доходів, у тому числі нарахованих у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах...	167.5.1. 18 відсотків – для пасивних доходів, у тому числі нарахованих у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах...	- зменшення податкового навантаження до пасивних доходів	
169.1. Перелік податкових соціальних пільг. З урахуванням норм ... платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, ..., на суму податкової соціальної пільги: 169.1.1. у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи ...	169.1. Перелік податкових соціальних пільг. З урахуванням норм ... платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, ..., на суму податкової соціальної пільги: 169.1.1. у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи ...		- порушення соціальних стандартів, зокрема оподатковується дохід у розмірі прожиткового мінімуму для працездатної особи
177.5.1. Авансові платежі з податку на доходи фізичних осіб розраховуються підприємцем самостійно, але не менш	177.5.1. Авансові платежі з податку на доходи фізичних осіб розраховуються платником податку самостійно згідно з	збільшується період сплати податку на 5 днів;	- податок сплачується не після отримання

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>як 100 відсотків річної суми податку з оподаткованого доходу за минулий рік (у співставних умовах), та сплачуються до бюджету по 25 відсотків щокварталу (до 15 березня, до 15 травня, до 15 серпня і до 15 листопада).</p> <p>У разі зменшення суми отриманого доходу за попередній календарний квартал поточного року більше ніж на 20 відсотків у порівнянні з розрахунковою очікуваною сумою доходу на такий квартал платник податку має право зменшити суму авансового платежу, ...</p>	<p>фактичними даними, зазначеними у Книзі обліку доходів і витрат кожного календарного кварталу, та сплачуються до бюджету до 20 числа місяця, наступного за кожним календарним кварталом (до 20 квітня, до 20 липня і до 20 жовтня). Авансовий платіж за четвертий календарний квартал не розраховується та не сплачується.</p> <p>Якщо результатом розрахунку авансового платежу за відповідний календарний квартал є від'ємне значення, то авансовий платіж за такий період не сплачується</p>	<p>- при від'ємному значенні обліку доходів і витрат авансовий платіж за такий період не сплачується</p>	<p>фактичних доходів, а авансовими платежами; - наявність податкової дискримінації підприємців</p>
<p>176.1. Платники податку зобов'язані:</p> <p>... є) подавати податкову декларацію за результатами податкового (звітного) року у строки, передбачені цим Кодексом для платників податку на доходи фізичних осіб, якщо протягом такого податкового (звітного) року оподатковувані доходи нараховувалися (виплачувалися, надавалися) у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат ...</p>	<p>підпункт "є" виключити</p>	<p>- зменшення переліку зобов'язать платника податку при поданні звітності</p>	<p>- відсутні чітко прописані умови подачі податкової декларації</p>

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>179.2. Відповідно до цього розділу ... податкова декларація не подається, якщо такий платник податку отримував доходи: ...</p> <p>... зазначені у підпункті "є" пункту 176.1 статті 176 цього Кодексу від двох і більше податкових агентів, і при цьому загальна річна сума оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) такими податковими агентами не перевищує ста двадцяти розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року</p>	<p>виключити</p>		

2.3. Податок на додану вартість

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу та забезпечення стабільності розрахунків підприємств енергетичної галузі» від 24 листопада 2015 року № 812-VIII (набуває чинності з 1 січня 2016 року)

Коментар: Внесено зміни до деяких статей Податкового кодексу України, які регламентують оподаткування податком на додану вартість з метою приведення у відповідність норм Податкового кодексу України до вимог Закону України «Про ринок природного газу»

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>1. Змінено норму пп. 187.10, що дозволяє платникам ПДВ, які займаються розподілом природного газу застосовувати касовий метод обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість</p>	<p>– можливість даної категорії платників ПДВ збільшувати податкові зобов'язання та отримувати право на податковий кредит в момент отримання грошових коштів від покупців, а не в момент розподілу природного газу</p>	
<p>2. Додано до 2 підрозділу розділу XX ПКУ підпункт 44, який передбачає, що до 1 липня 2017 року платники податку, які здійснюють постачання, передачу, розподіл електричної та/або теплової енергії, постачання вугілля та/або продуктів його збагачення (за певними товарними позиціями) застосовують касовий метод податкового обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість.</p> <p>Крім того регламентовано обов'язок постачальника щодо складання зведеної (зведених) податкової накладної (накладних) при здійсненні безперервних або ритмічних поставок зазначених товарів платникам або неплательникам ПДВ</p>	<p>– можливість даної категорії платників ПДВ збільшувати податкові зобов'язання та отримувати право на податковий кредит в момент отримання грошових коштів від покупців, а не в момент постачання продукції</p>	<p>– проблеми з реєстрацією зведеної податкової накладної та виникненням у покупця права на податковий кредит, оскільки зведена податкова накладна може складатися у останній день місяця отримання коштів, а кошти покупцем можуть бути перераховано на початку місяця (реєстрація податкової накладної проводиться не пізніше 15 календарних днів після за датою її складання)</p>
<p>3. Додано до 2 підрозділу розділу XX ПКУ підпункт 45, який передбачає, тимчасове (до 1 липня 2017 року) звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання на митній території України вугілля або продуктів його збагачення за відповідними товарними позиціями. Крім того нормами ПКУ передбачена можливість платника</p>	<p>– зменшення собівартості продукції, яка виготовляється із застосуванням вугілля як палива та можливе збільшення обсягів його продажу</p>	<p>– недоотримання коштів державою у вигляді ПДВ при продажу вугілля</p>

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
податку відмовитися від даної податкової пільги шляхом подання відповідної заяви.	– зменшення собівартості продукції, яка виготовляється із застосуванням вугілля як палива та можливе збільшення обсягів його продажу	– недоотримання коштів державою у вигляді ПДВ при продажу вугілля

Внесені зміни до Податкового кодексу мають свої позитивні та негативні риси.

До переваг слід віднести протидію відволіканню обігових коштів внаслідок можливості застосування касового методу обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ постачальниками природного газу, вугілля, електроенергії тощо. Також внесені зміни мають зменшити ціну вугілля та відповідно собівартість продукції, яка виробляється з застосуванням вугілля як палива; можливість добровільного вибору цієї пільги.

Недоліками є можлива проблема при виникненні права на податковий кредит у платника ПДВ, у випадку складання постачальником зведеної податкової накладної (можуть виникнути розбіжності у звітних періодах щодо відображення податкових зобов'язань постачальником та податкового кредиту покупцем); недоотримання сум ПДВ у вартості вугілля, за рахунок звільнення операцій з постачання вугілля від оподаткування ПДВ.

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 року № 909- VIII

Коментар: Внесено зміни до деяких статей Податкового кодексу України, які регламентують оподаткування податком на додану вартість.

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
1. З ПКУ виключено пп. 184.1 «ж», який передбачав можливість анулювання реєстрації платника ПДВ у випадку відсутності платника податків за місцем реєстрації	– зменшення можливостей зловживань з боку контролюючих органів при анулюванні реєстрації платників ПДВ	– в нормах ПКУ відсутнє посилення на норми інших нормативно-правових актів щодо дій контролюючих органів при відсутності платника податків за місцем реєстрації

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
2. Змінено норму пп. 188.1. щодо виключення з бази оподаткування ПДВ суми акцизного податку при роздрібній торгівлі. Крім того база оподаткування має бути не нижчою за звичайну ціну (раніше – не нижче за собівартість продукції)	– зменшення бази оподаткування ПДВ і як наслідок можливе зниження ціни на підакцизну продукцію	– можливе недоотримання коштів державою у вигляді ПДВ – вірогідне підвищення цін на продукцію, оскільки собівартість продукції як правило, нижча за звичайну ціну на цю ж продукцію
3. Додано порядок визначення бази оподаткування ПДВ: – у випадку постачання (продажу, відчуження іншим способом) банками та іншими фінансовими установами майна, набутого ними у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно (пп. 189.15); – у випадку постачання послуг з перевезення (переміщення, транспортування) природного газу транскордонними газопроводами (транспортування природного газу територією України в митному режимі транзиту), що виконуються (надаються) публічним акціонерним товариством "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" (пп. 189.16)	– наявність чіткого підходу щодо визначення бази оподаткування ПДВ за операціями, які раніше не були регламентовані ПКУ	
4. Виключено пп. 197.21 ПКУ, який передбачав звільнення від оподаткування ПДВ постачання на митній території України та вивезення в митному режимі експорту зернових культур та технічних культур	– можливе збільшення надходжень ПДВ від збільшення ціни на поставку товарів на митній території України – отримання права на бюджетне відшкодування ПДВ даною категорією платників ПДВ	
5. Відмінено обмеження щодо осіб, які не мають право на бюджетне відшкодування ПДВ (пп. 200.5)	– збільшення можливостей у платників ПДВ на отримання відшкодування ПДВ	– можливість отримання відшкодування ПДВ платникам, які не пропрацювали

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>6. Запровадження (пп. 200.7.1) реєстрів заяв платників ПДВ на відшкодування ПДВ. Реєстри поділяються за ознакою відповідності та не відповідності критеріям, наведеним в пп. 200.19 ПКУ. Відшкодування ПДВ має відбуватися в хронологічному порядку заяв, отриманих від платників податків (запровадження реєстрів передбачено з 1 лютого 2016 року)</p>	<p>– можливість отримання відшкодування ПДВ платниками, які не відповідають критеріям пп. 200.19</p>	<p>календарного року, що може спричинити зловживання з боку платників ПДВ</p> <p>– відсутність порядку розгляду заяв платників податків на отримання відшкодування ПДВ та їх включення до одного з реєстрів</p> <p>– можливі прояви корупції при включенні платників податків до перших номерів в реєстрі заяв</p> <p>– необхідність врахування двох обставин при включенні до реєстрів: хронологія подання заяви та відповідність критеріям наведеним в пп. 200.19 ПКУ (за першим вигоду отримують невеликі підприємства; за другим – в значній мірі великі підприємства)</p>
<p>7. Пп. 200.11 регламентовано випадки проведення документальної податкової перевірки для визначення правомірності сум ПДВ, заявлених до відшкодування</p>	<p>– чітка регламентація осіб, які мають перевірятися під час документальної перевірки</p>	
<p>8. Скасовано порядок автоматичного відшкодування ПДВ (пп. 200.18)</p>		<p>– збільшення часу на отримання сум відшкодування ПДВ</p>
<p>9. Переглянуто критерії відповідності для отримання відшкодування ПДВ (пп. 200.19):</p> <ul style="list-style-type: none"> – виключено норми щодо здійснення інвестицій в необоротні активи у розмірах не менше ніж 3 мільйони гривень протягом останніх 12 календарних місяців; – виключення норми щодо наявності податкового боргу 	<p>– збільшення можливостей для отримання відшкодування ПДВ</p>	<p>– можливість отримання відшкодування ПДВ осіб, які мають податковий борг</p> <p>– відсутнє обґрунтування граничного обсягу інвестицій</p>

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>10. Пп. 200^{1.2} передбачена норма щодо окремих рахунків в системі електронного адміністрування ПДВ для сільськогосподарських підприємств:</p> <ul style="list-style-type: none"> – які постачають с/г продукцію (окрім зернових і технічних культур та продукції тваринництва); – які постачають зернові та технічні культури; – які поставляють продукцію тваринництва 	<p>– полегшення контролю за сплатою ПДВ в зв'язку з різним розподілом сум ПДВ, які сплачуються до бюджету зазначеними категоріями с/г виробників</p>	
<p>11. Змінено порядок визначення сум ПДВ, на які платник податків має право реєструвати податкові накладні (пп. 200^{1.3}):</p> <ul style="list-style-type: none"> – деталізовано порядок розрахунку показника Σ ПопРах, зокрема зазначено суми, які не будуть враховуватись при обчисленні показника Σ ПопРах (стосуються сум, зарахованих з рахунків с/г товаровиробників); – додано показник ΣОвердрафт (на який збільшується гранична сума), який включає у себе суму середньомісячного розміру сум податку, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені чи розстрочені або відстрочені, а також задекларовані платником – сільськогосподарським підприємством, що обрав спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 ПКУ 	<p>– чітка регламентація сум, які можуть бути використані в розрахунку граничної суми</p>	<p>– необхідність адаптації платників податків та контролюючих органів до нового порядку обчислення граничної межі реєстрації податкових накладних</p>

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
12. До пп. 200 ^{1.4} додано вид коштів, який зараховується до на рахунок платника податків у системі електронного адміністрування ПДВ, а саме кошти з бюджету в сумах надміру сплачених грошових зобов'язань з податку на додану вартість, повернутих платнику податків	– можливість збільшити граничну межу, на яку платник податків має право реєструвати податкові накладні	
13. Додано норму (абзац 18 пп. 201.10) щодо проведення контролюючими органами (протягом 15 календарних днів після отримання скарги) позапланової податкової перевірки платника ПДВ, який порушив правила складання, реєстрації податкових накладних	– чітка регламентація терміну проведення позапланової перевірки продавця у випадку подання скарги на нього покупцем	
14. Додано норму (абзац 19 пп. 201.10) можливості збільшення суми податкового кредиту на основі податкової накладної, складеної з помилками, які не заважають ідентифікувати здійснену операцію, її зміст (товар/послугу, що постачаються), період, сторони та суму податкових зобов'язань	– зменшення кількості спірних питань між контролюючими органами та платниками податків та можливість платника податків збільшити податковий кредит на підставі податкової накладної, складеної з незначними помилками	
15. Диференціація сум ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету та спеціального рахунку різними категоріями с/г товаровиробників (пп. 209.2 ПКУ): – за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами (крім операцій із зерновими і технічними культурами та операцій з продукцією тваринництва) – пропорція 50 % на 50 %; – за операціями із зерновими і технічними культурами – пропорція 85 % на 15 %; – за операціями з продукцією тваринництва – пропорція 20 % на 80 %.	– можливе збільшення податкових надходжень до бюджету від с/г виробників	– зменшення обсягу обігових коштів у с/г товаровиробників – можливе зменшення кількості с/г товаровиробників – ризик збільшення цін на сільськогосподарську продукцію

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
16. До 1 січня 2017 року подовжено пільгу (звільнення від оподаткування ПДВ) для операцій з постачання національних фільмів, визначених Законом України "Про кінематографію"	– зменшення вартості витрат на виробництво, демонстрування та розповсюдження українських фільмів	неможливість формування податкового кредиту у виробників кінофільмів
17. Відміна пільг для с/г товаровиробників (пункти 15, 15 ¹ , 15 ² підрозділу 2 розділу XX ПКУ) щодо звільнення від оподаткування ПДВ		– збільшення вартості с/г продукції та можливе зменшення попиту на цю продукцію
18. Додано п. 34 ¹ підрозділу 2 розділу XX ПКУ, який передбачає, що для платників податку, які застосовують касовий метод податкового обліку, у обрахунку суми Σ Накл беруть участь суми податку, зазначені в податкових накладних, складених до 1 липня 2015 року, за якими право на включення таких сум до податкового кредиту виникає після 1 липня 2015 року. Такі суми податку беруть участь у обрахунку суми Σ Накл на підставі податкової декларації з податку за звітний період, у якому платник податку, що застосує касовий метод податкового обліку, включає такі суми податку до податкового кредиту у зв'язку із застосуванням касового методу податкового обліку"	– регламентовано порядок визначення сум ПДВ для платників, які застосовують касовий метод обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ	
19. Додано п. 46 підрозділу 2 розділу XX ПКУ, який передбачає звільнення від оподаткування ПДВ (до 1 січня 2020 року) операцій платника податку – боржника з постачання товарів для цілей погашення його заборгованості перед кредиторами відповідно до плану реструктуризації, погодженого		

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
згідно із законом щодо фінансової реструктуризації, або плану санації, з урахуванням особливостей, встановлених законом щодо фінансової реструктуризації	– дозволяє здійснювати процедуру реструктуризації боргів юридичних осіб (боржників та банкрутів)	

Позитивними сторонами внесених змін до ПКУ є: зменшення підстав у контролюючих органів для анулювання реєстрації платників ПДВ; можливість с/г товаровиробників претендувати на отримання бюджетного відшкодування ПДВ (реально це буде зробити важко); можливе збільшення податкових надходжень за рахунок зменшення пільг для с/г товаровиробників.

Недоліками внесених змін є: підвищення цін на продукцію (в тому числі с/г продукцію) з-за перегляду норм щодо бази оподаткування та правил оподаткування с/г товаровиробників; залишення корупційної складової при включенні платників ПДВ до реєстрів заяв на отримання бюджетного відшкодування; зменшення можливостей отримати бюджетне відшкодування ПДВ невеликими підприємствами.

2.4. Акцизний податок

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2016 р. № 909-VIII

Коментар: Законом істотно змінено правила оподаткування акцизним податком. Збільшено ставки акцизного податку для пального, алкогольних напоїв та палива, впроваджено акцизну накладну при реалізації пального та електронне адміністрування реалізації пального.

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
відсутня	213.1.Об'єктами оподаткування є операції:213.1.12. реалізації будь-яких обсягів пального понад обсяги, що отримані від інших платників акцизного податку, що підтверджені	Збільшення обсягів бюджетних надходжень з акцизного податку з палива за рахунок розширення об'єкта оподаткування	Посилення фіскального тиску на осіб, що реалізують паливо, здороження палива посилення контролю за

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
	зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних; ввезені (імпортовані) на митну територію України, що засвідчені належно оформленою митною декларацією; вироблені в Україні, реалізація яких є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 213.1.1 цього пункту, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних";		вітчизняним ринком палива
215.3.4. пальне Одиниця обліку обсягів пального - кілограми	215.3.4. пальне Одиниця обліку обсягів пального - літри, приведені до температури 15°C	Перехід до нової одиниці виміру пального дозволить наблизити національний ринок пального до європейського	Зміна одиниці виміру пального може привести до витрат робочого часу в обліку платників, пов'язаних з переоцінкою запасів
215.3.10. Для підакцизних товарів, реалізованих відповідно до підпункту 213.1.9 пункту 213.1 статті 213 цього Кодексу, ставки податку встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках від вартості (з податком на додану вартість), у розмірі 5 відсотків	215.3.10. Для пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, реалізованих відповідно до підпункту 213.1.9 пункту 213.1 статті 213 цього Кодексу, ставка податку становить 5 відсотків. Для товарів, зазначених у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 цього Кодексу, реалізованих відповідно до підпункту 213.1.9 пункту 213.1 статті 213 цього Кодексу, ставка податку становить 0,042 євро за кожний літр реалізованого (відпущеного) товару".	Зниження навантаження на місцеві ради щодо необхідності приймати рішення щодо встановлення акцизного податку на реалізацію тютюну та алкоголю Збільшення бюджетних надходжень за рахунок встановлення ставки акцизного податку на реалізацію пального	Посилення податкового навантаження на осіб, що реалізують паливо, зростання ціни палива для споживачів, можливе зменшення обсягів реалізації

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>216.9. Датою виникнення податкових зобов'язань щодо реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів є дата здійснення розрахункової операції відповідно до Закону України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг", а у разі реалізації товарів фізичними особами - підприємцями, які сплачують єдиний податок, - є дата надходження оплати за проданий товар.</p>	<p>216.9. Датою виникнення податкових зобов'язань щодо реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів є дата здійснення розрахункової операції відповідно до Закону України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг", для безготівкових розрахунків – дата оформлення розрахункового документа на суму проведеної операції, який підтверджує факт продажу, відвантаження, фізичного відпуску товару, а у разі реалізації товарів фізичними особами – підприємцями, які сплачують єдиний податок, – дата надходження оплати за проданий товар</p>	<p>Законодавче врегулювання визначення дати виникнення податкових зобов'язань при безготівковій формі розрахунків за підакцизну продукцію</p>	
<p>217.3. Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті і розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим</p>	<p>217.3. Податок з товарів (продукції), вироблених на митній території України, на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті і розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на перший день</p>	<p>Законодавче врегулювання питання щодо розрахунку податкових зобов'язань для палива, реалізованого суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі</p>	<p>Через коливання валютних курсів на момент здійснення операції реальний курс гривні до іноземної валюти може істотно відрізнятися від того, за яким розраховуватимуться податкові</p>

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>Національним банком України, що діє на перший день кварталу, в якому здійснюється реалізація товару, і залишається незмінним протягом кварталу.</p>	<p>кварталу, в якому здійснюється реалізація товару, і залишається незмінним протягом кварталу. Податок з товарів (продукції), реалізованих суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі, на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті і розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на двадцятий день місяця, що передує кварталу, в якому здійснюється реалізація товару (продукції), і залишається незмінним протягом звітного кварталу</p>		<p>зобов'язання.</p>
<p>відсутня</p>	<p>Стаття 231. Акцизна накладна 231.1. Платник податку при реалізації пального зобов'язаний скласти в електронній формі акцизну накладну за кожним кодом товарної підкатегорії.....</p>	<p>Необхідність складання акцизних накладних як щодо реалізованого, так і щодо втраченого пального, а також реєстрація їх у Єдиному реєстрі приведе до зниження ухилень від оподаткування</p>	<p>Додаткові витрати на складання накладних та їх реєстрацію, можливі помилки</p>
<p>відсутня</p>	<p>Стаття 232. Електронне адміністрування реалізації пального 232.1. Облік обсягів пального в системі електронного адміністрування реалізації пального ведеться за кожним кодом товарної</p>	<p>Посилення контролю за реалізацією пального, внаслідок чого може знизитися кількість випадків його фальсифікацій та реалізації</p>	<p>Збільшення витрат часу на адміністрування податку як для платників, так і для представників</p>

Попередня редакція відсутня	Нова редакція підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД... ... Одиницею обліку обсягів пального в системі електронного адміністрування реалізації пального є літри, приведені до температури 150С.	Позитивні наслідки пального, з якого не сплачено акцизний податок, збільшення та своєчасне надходження коштів до бюджету.	Ризики (недоліки) фіскальної служби.
---------------------------------------	---	---	--

Ставки акцизного податку на алкогольні напої

Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру	Ставка податку до змін	Ставка податку після змін
Пиво із солоду (солодове)	гривень за 1 літр	1,24	2,48
Вина натуральні з доданням спирту та міцні (кріплені)	–"–	3,58	7,16
Вина ігристі Вина газовані	–"–	5,2	10,40
Вермути та інші вина виноградні натуральні з доданням рослинних або ароматизувальних екстрактів	–"–	3,58	7,16
Інші зброджені напої (наприклад, сидр, перрі (грушевий напій), напій медовий); суміші із зброджених напоїв та суміші зброджених напоїв з безалкогольними напоями, в іншому місці не зазначені (з доданням спирту)	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	70,53	105,80
Сидр і перрі (без додання спирту)	гривень за 1 літр	0,63	0,95
Спирт етиловий, неденатурований, з концентрацією спирту 80 об. % або більше; спирт етиловий та інші спиртові дистиляти та спиртні напої, одержані шляхом перегонки, денатуровані, будь-якої концентрації	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	70,53	105,80
Спирт етиловий, неденатурований з концентрацією спирту менш як 80 об. %; спиртові дистиляти та спиртні напої, одержані шляхом перегонки, лікери та інші напої, що містять спирт	-	70,53	105,80
Слабоалкогольні напої – алкогольні напої з вмістом етилового спирту від 0,5 до 8,5 відсотка об'ємних одиниць та екстрактивних речовин не більш як 14,0 г	гривень за 1 літр 100-відсоткового	-	211,59

Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру	Ставка податку до змін	Ставка податку після змін
на 100 куб. см, виготовлені на основі водно-спиртової суміші з використанням інгредієнтів, напівфабрикатів та консервантів, насичені чи ненасичені діоксидом вуглецю	спирту		
Тільки продукти з вмістом спирту етилового 8,5 відсотка об'ємних одиниць та більше	-	70,53	141,06;

Ставки акцизного податку на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну

Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру	Ставка податку до змін	Ставка податку після змін
Тютюнова сировина	гривень за 1 кілограм (нетто)	285,6	399,84
Тютюнові відходи			
Сигари, включаючи сигари з відрізними кінцями, та сигарили (тонкі сигари), з вмістом тютюну	гривень за 1 кілограм (нетто)	285,6	399,84
Сигарети без фільтра, цигарки	гривень за 1000 штук	227,33	318,26
Сигарети з фільтром	—	227,33	318,26
Тютюн та замітники тютюну, інші, промислового виробництва; тютюн "гомогенізо-ваний" або "відновлений"; тютюнові екстракти та есенції	гривень за 1 кілограм (нетто)	285,6	399,84

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку з тютюнових виробів:

Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	одиниця виміру	Сума до змін	Сума після змін
Сигарети без фільтра, цигарки	гривень за 1000 штук	304,1	425,75
Сигарети з фільтром	—	304,1	425,75;

Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
Збільшення бюджетних надходжень акцизу, зниження обсягів споживання шкідливої для здоров'я населення продукції. Можливе зниження випадків контрабандного вивезення підакцизних товарів до європейських країн через підвищення цін	Можливе збільшення випадків реалізації фальсифікованих алкогольної та тютюнової продукції. Зниження обсягів доходів виробників підакцизної продукції Можливе зниження бюджетних надходжень акцизного податку за рахунок стрімкого скорочення обсягів споживання тютюнових та алкогольних виробів через їх істотне здороження

Таким чином істотно підвищено ставки акцизного податку на тютюнові та алкогольні вироби, що може призвести як до зменшення обсягів споживання даної підакцизної продукції, так і до збільшення бюджетних надходжень акцизу. Також існує ризик недоотримання бюджетних коштів внаслідок істотного зниження обсягів споживання підакцизної продукції через значне підвищення цін на неї.

Посилення контролю за обігом палива за рахунок впровадження акцизної накладної та електронного адміністрування може привести до збільшення бюджетних надходжень та зменшення кількості випадків реалізації фальсифікованого палива низької якості, однак при цьому вестиме до додаткових витрат ресурсів як платників, так і контролюючих органів на здійснення подібних заходів.

2.5. Екологічний податок

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році»

Зміни, які передбачено відповідним законом в частині прямого екологічного оподаткування (ст. 243-248), стосуються виключно розміру ставок. З 1 січня 2016 р. усі ставки екологічного податку збільшено на 26,7 %. Відповідні зміни запроваджено згідно вимог абз. 9 пункту 4 Розділу XIX ПКУ щодо індексації ставок оподаткування, визначених в абсолютних значеннях.

В цілому, підвищення ставок «податків за забруднення» відповідає європейським тенденціям

екологічних реформ. Однак, дискусійним є використання коефіцієнту індексації ставок на рівні 26,7% (рівень інфляції, запланований у законі «Про Державний бюджет України на 2015 рік» №80-VIII від 28.12.2014 р.), в той час як фактичне значення показника інфляції за 2015 р. склало 43,3 %.

2. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо цільового спрямування екологічного податку» № 918-VIII від 24.12.2015 р.

З 1 січня 2016 р. змінено порядок розподілу та цільового використання надходжень від справляння екологічного податку. Відтепер, відповідні кошти:

- будуть зараховуватися до спеціального фонду держбюджету (20 %) та місцевих бюджетів (80 %), а не до загального фонду бюджетів відповідного рівня;
- можуть спрямовуватися виключно для «фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення».

Позитивним наслідком вказаних змін може стати збільшення обсягу фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів. Водночас, варто враховувати скорочення обсягу надходжень до загального фонду бюджету, яке може потребувати відповідної компенсації.

2.6. Рентна плата

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24.12.2014 (набув чинності 01.01.2016 р.).

Зміни в частині рентної плати набувають чинності з 1 січня 2016 року. Основні зміни щодо рентної плати:

1. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин: знижено ставки рентної плати за видобуток газу, водночас з'явилася рентна плата за видобуток бурштину - 30%.

252.20. Ставки рентної плати:

Назва груп корисних копалин, що надана у користування надрами гірничому підприємству	Ставка, відсоток від вартості товарної продукції гірничого підприємства		Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
	до 01.01.2016	після 01.01.2016		
природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий з покладів до 5000 метрів	70,00	29,00	зниження ціни на газ для суб'єктів господарювання та населення	здорожчання виробів з бурштину, падіння доходів державного бюджету через зниження ставок рентної плати на газ
з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів	55,00	29,00		
з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 метрів	28,00	14,00		
неенергетичні, нерудні (неметаловмісні (неметалічні) корисні копалини, води підземні-2), води поверхневі, грязі лікувальні (пелоїди) крім бурштину бурштин	5,00	5,00 30,00		

2. Рентна плата за використання надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин: ст. 254.4 збільшено ставки рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України, ст. 255.5 збільшено ставки рентної плати за спеціальне використання води, а ст. 256.3 збільшено ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів. Це сприятиме підвищенню доходів державного бюджету України, що є актуальним у контексті зниження ставок рентної плати на газ.

2.1 Рентна плата за спеціальне використання води; за спеціальне використання лісових ресурсів:

- індексація ставок на прогнозний індекс цін виробників – 26,5%.

2.2. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України:

- індексація ставок на прогнозний індекс споживчих цін – 26,7%.

3. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України:

- природний газ виключено зі складу плати за транзитне транспортування трубопроводами територією України;
- змінилися в бік підвищення ставки рентної плати за транспортування, транзитне транспортування аміаку територією України.
- ставки за транспортування 1 т нафти магістральними нафтопроводами, а також за транспортування 1 т нафтопродуктів магістральними нафтопродуктопроводами залишилися без змін - по 0,56 дол. США.

до 01.01.2016	після 01.01.2016 (чинна редакція)	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
Стаття 256¹. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України	виключено	зниження ціни на газ для суб'єктів господарювання та населення	Підвищення вартості аміаку, , зниження доходів державного бюджету
256 ¹ .1. ... Платником рентної плати за транзит природного газу територією України є уповноважений Кабінетом Міністрів України суб'єкт господарювання, який надає (організовує) послуги з його транзиту територією України.	Виключено		
для природного газу та аміаку є сума добутоків відстаней відповідних маршрутів їх транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги природного газу та аміаку, транспортованих (переміщених) кожним маршрутом транспортування.	для аміаку є сума добутоків відстаней відповідних маршрутів його транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги аміаку, транспортованого (переміщеного) кожним маршрутом		

до 01.01.2016	після 01.01.2016 (чинна редакція)	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)		
<p>256¹.3. Ставки оподаткування: 0,21 долара США за транзитне транспортування 1000 куб. метрів природного газу за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування; ... 0,64 долара США за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування.</p>	<p>транспортування. 256¹.3. Ставки оподаткування: Виключено ... 2,4 долара США за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування.</p>				
<p>У разі зміни тарифів до ставок рентної плати застосовується коригуючий коефіцієнт, який обчислюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, крім ставки рентної плати за транзитне транспортування природного газу. При цьому незалежно від зміни тарифу ставка рентної плати за транзитне транспортування аміаку не повинна бути меншою 2,4 долара США за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування.</p>	<p>У разі зміни тарифів на транспортування до ставок рентної плати застосовується коригуючий коефіцієнт, який обчислюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, крім ставки рентної плати за транзитне транспортування аміаку та за транспортування нафти магістральними нафтопроводами для споживачів України.</p>				

4. Відміна авансових внесків. Платникам рентної плати, що сплачують авансові внески і звітний період яких становить квартал, встановлено звітний період – місяць, без сплати авансових внесків.

до 01.01.2016	після 01.01.2016	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
257.1. Базовий податковий (звітний) період для рентної плати дорівнює календарному кварталу.	257.1. Базовий податковий (звітний) період для рентної плати дорівнює календарному кварталу, а для рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин за видобування нафти, конденсату, природного газу, у тому числі газу, розчиненого у нафті (нафтового (попутного) газу), етану, пропану, бутану, рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України та рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України, дорівнює календарному місяцю.	покращення умов адміністрування податків	зниження доходів державного бюджету у короткостроковому періоді
257.3. Платник рентної плати до закінчення визначеного розділом II цього Кодексу граничного строку подання податкових декларацій за податковий (звітний) період, що дорівнює календарному кварталу , подає до відповідного контролюючого органу за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 цього Кодексу, податкову декларацію, яка містить додатки	257.3. Платник рентної плати до закінчення визначеного розділом II цього Кодексу граничного строку подання податкових декларацій за податковий (звітний) період, визначений цією статтею , подає до відповідного контролюючого органу ... податкову декларацію, яка містить додатки		
257.4. У податковому (звітному) періоді платники рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин ... та платники рентної плати за транспортування	Виключено		

до 01.01.2016	після 01.01.2016	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>нафти і нафтопродуктів, природного газу та аміаку територією України сплачують авансові внески з рентної плати у податковому (звітному) періоді до 30 числа кожного місяця (у лютому - до 28 або 29 числа). Розмір таких авансових внесків складається з 1/3 суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період.</p>			
<p>257.5. Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації з урахуванням фактично сплачених авансових внесків.</p>	<p>257.5. Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації.</p>		

Загалом, внесені зміни до порядку оподаткування рентної плати мають позитивний характер, адже створюють умови для збільшення надходжень до бюджету, збереження природних ресурсів, а також покращення умов адміністрування податків. Однак, прогнозування можливих змін дохідної частини бюджету є проблематичним, адже відбулось одночасне підвищення та зниження шкали ставок (мінімальної та максимальної меж). Зниження рентної плати на природний газ може призвести до зниження ціни на газ, що в умовах низької купівельної спроможності населення та фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів є позитивним явищем. Зниження цін на енергоносії можливе у разі започаткування державних програм сприяння технічному оновленню підприємств з видобутку корисних копалин, а також переорієнтації на альтернативні види енергії.

2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 р. №909-VIII

Коментар: зміні щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки полягають в наступному:

Попередня редакція ПКУ	Діюча редакція ПКУ
266.4. Пільги із сплати податку Сільські, селищні, міські ради можуть збільшувати граничну межу житлової нерухомості, на яку зменшується база оподаткування, встановлена цим підпунктом	266.4. Пільги із сплати податку виключити
266.5. Ставка податку 266.5.1. Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради в залежності від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 2 відсотків розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 кв. метр бази оподаткування	266.5. Ставка податку 266.5.1. Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради в залежності від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 2 відсотків розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 кв. метр бази оподаткування

Таким чином, основні зміни щодо податку на нерухомість у 2016 році є такими:

- 1) з одного боку, місцеві ради вже не зможуть збільшувати граничну межу житлової нерухомості, на яку зменшується база оподаткування, встановлену ПКУ (відповідну норму виключено із пп. 266.4.1 ПКУ). З іншого боку, ті ж самі місцеві ради надалі матимуть право встановлювати пільги з податку, що сплачується на відповідній території, з об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб. Проте, про які саме пільги

йде мова конкретно не вказано в ПКУ, тому необхідно чекати на листи з роз`ясненнями від податкових органів.

- 1) аналогічні зміни було внесено до порядку визначення суми податку до сплати (пп. 266.7.1 ПКУ): раніше ставка податку застосовувалася до різниці між загальною площею нерухомості, зменшеної на суму пільг, встановлених державою (тобто, передбачених ПКУ) і місцевими радами (на підставі відповідних постанов та рішень). Тепер згадку про зменшення об`єкту оподаткування на пільги, встановлені місцевими радами, з формули прибрано.
- 2) максимальну ставку податку на нерухоме майно збільшено у 2016 році за 1 кв. м., вона дорівнюватиме 3% від мінімальної зарплати, що у 2016 році становитиме 41,34 грн. (1378 грн. × 3%). Крім того, з 2016 року за наявності у власності платника податку об`єкта (об`єктів) житлової нерухомості, в тому числі його частки, що перебуває у власності фізичної чи юридичної особи - платника податку, загальна площа якого перевищує 300 кв. м. (для квартири) та/або 500 кв. м. (для будинку), сума податку, обчислена за загальними правилами, збільшується на 25000 грн. на рік за кожен такий об`єкт житлової нерухомості (його частку).

Даними змінами збільшено податкове навантаження на фізичних осіб та юридичних осіб – платників податку на нерухомість за рахунок підвищення ставки податку та скасування права місцевих рад встановлювати пільги за цим податком.

Позитивною рисою в контексті податку на нерухомість є збільшення обчисленої суми податку на 25 000 грн. для тих суб`єктів, які володіють нерухомістю, загальна площа якої перевищує 300 кв.м. (для квартири) та/або 500 кв.м. (для будинку), що відповідає принципу сплати більшої суми податку тими, хто володіє більшим (аналог прогресивного оподаткування та податку на розкіш).

2.10. Єдиний податок

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24.12.2015

Коментар: відповідно до Закону України № 909-VIII до спрощеної системи оподаткування вносяться наступні зміни:

зменшено обсяг доходу, який дає право застосовувати спрощену систему оподаткування, для 3 групи;

ставок єдиного податку для 3 та 4 груп

до 01.01.16	після 01.01.16	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
Обсяг доходу, який дає право застосовувати спрощену систему оподаткування, для 3 групи платників податків – 20 млн. грн.	Обсягу доходу, який дає право застосовувати спрощену систему оподаткування, для 3 групи платників податків – 5 млн. грн.	Мінімізація можливостей ухилення від сплати податків за рахунок переходу на спрощену систему оподаткування.	Значна частина платників податків 3 групи буде змушена перейти на загальну систему оподаткування.
Відсоткова ставка єдиного податку для платників 3 групи встановлюється у розмірі: 1) 2 відсотки від доходу - у разі сплати податку на додану вартість; 2) 4 відсотки від доходу - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.	Відсоткова ставка єдиного податку для платників 3 групи встановлюється у розмірі: 1) 3 відсотків доходу - у разі сплати податку на додану вартість; 2) 5 відсотків доходу - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.	Додаткові надходження до Державного бюджету.	Збільшення податкового навантаження на суб'єктів малого підприємництва. На першому етапі запровадження можливі помилки щодо розрахунку податку.

Ставки єдиного податку для платників 4 групи збільшені у **1,8 рази**:

Ставки податку до 01.01.16 (у % до нормативної грошової оцінки землі)	Категорії земель, що підлягають оподаткуванню	Ставки податку після 01.01.16 (у % до нормативної грошової оцінки землі)	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
0,45	для ріллі, сіножатей і пасовищ	0,81	Додаткові надходження до Державного бюджету.	Зменшуються державна підтримка с. г. товаровиробників.
0,27	для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,49		

Ставки податку до 01.01.16 (у % до нормативної грошової оцінки землі)	Категорії земель, що підлягають оподаткуванню	Ставки податку після 01.01.16 (у % до нормативної грошової оцінки землі)	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
0,27	для багаторічних насаджень	0,49		
0,45	для ріллі, сіножатей і пасовищ	0,81	Додаткові надходження до Державного бюджету.	Зменшуються державна підтримка с. г. товаровиробників.
0,27	для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,49		
0,27	для багаторічних насаджень	0,49		
0,09	для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,16		
1,35	для земель водного фонду	2,43		
3	для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності с. г. товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди	5,4		

Позитивним моментом для платників єдиного податку 4 групи є те, що у 2016 році базою оподаткування є нормативна грошова оцінка одного гектара с. г. угідь з урахуванням коефіцієнта

індексації, визначеного станом на 01.01.2015 р., а не станом на 01.01.2016 р., а також те, що з 2016 року платники 4 групи звільняються від обов'язку оформляти та реєструвати відповідно до законодавства право власності/користування земельними ділянками (відповідна норма виключена з Податкового кодексу).

Для платників єдиного податку 1 та 2 групи умови застосування спрощеної системи оподаткування не змінилися.

Таким чином, зміни запроваджені у спрощеній системі оподаткування здебільшого несуть фіскальний характер та направлені на збільшення надходжень до державного бюджету. Запроваджені заходи будуть сприяти зменшенню суб'єктів господарювання юридичних осіб, що мають право сплачувати єдиний податок.

3. ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ

3.1. Єдиний соціальний внесок

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24.12.2014 (набув чинності 01.01.2016 р.).

Коментар: Законом України № 909-VIII від 24.12.2014 внесено значні зміни до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 року. Такі зміни вступають в силу 1 січня 2016 року.

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
1. Встановлено єдину ставку ЄСВ в розмірі 22% та відмінено диференціацію ставок ЄСВ в залежності від класу професійного ризику виробництва. Одночасно скасовано можливість застосування понижуючого коефіцієнту до ставки ЄСВ.	Зниження ставки ЄСВ сприятиме можливій детінізації заробітних плат	Зменшення надходжень ЄСВ
2. Скасовано ЄСВ, що утримується із заробітної плати (доходу) робітників (фізичних осіб).	Спрощується облік та адміністрування ЄСВ та податку на доходи фізичних осіб	Ліквідація сплати соціальних внесків працівниками не відповідає європейським тенденціям.
3. Максимальну величину бази нарахування єдиного внеску встановлено в розмірі 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (раніше було 17 прожиткових мінімумів).	Очікуване збільшення надходжень від ЄСВ	Відсутнє обґрунтування доцільності збереження цього механізму та граничної величини доходу

Таким чином, змінами, що внесені до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 року, відмінено диференціацію ставок ЄСВ в залежності від класу професійного ризику виробництва та встановлено єдину ставку ЄСВ в розмірі 22%. Такі зміни є досить позитивними, адже такий крок спрощує умови ведення бізнесу, а значне зменшення ставки ЄСВ сприятиме детінізації заробітних плат.

Ліквідація сплати соціальних внесків працівниками також значно спростить облік та адміністрування ЄСВ, але не відповідає європейським тенденціям, де бажаною є практика поділу соціальних внесків між роботодавцем та працівниками в пропорції 50:50.

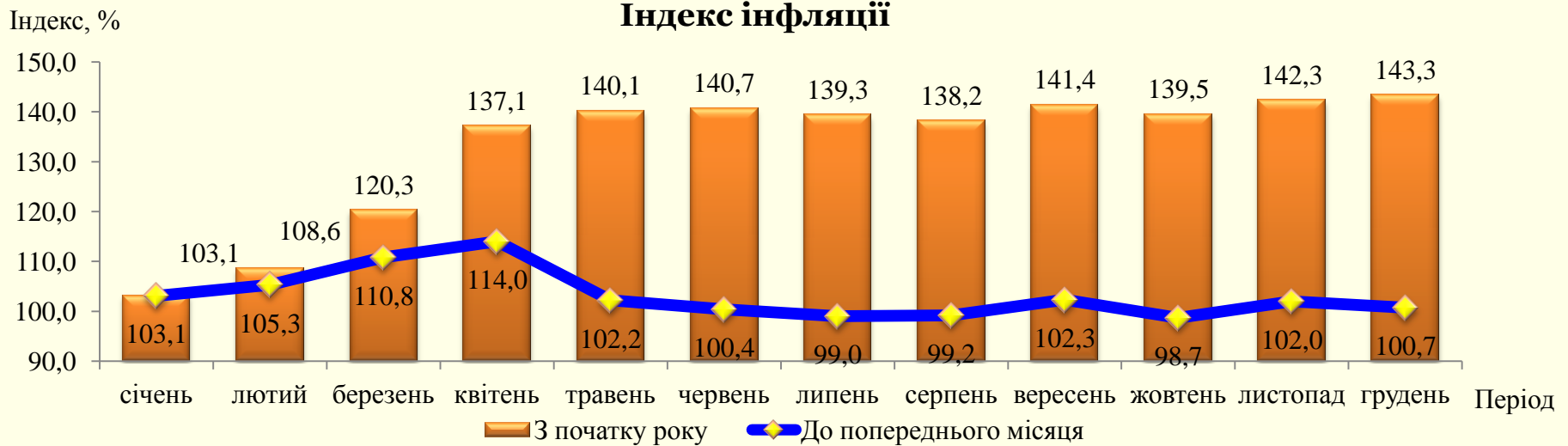
Збільшення максимальної величини бази нарахування єдиного внеску до 25 прожиткових мінімумів дозволить частково компенсувати зменшення надходжень ЄСВ.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження змін до Порядку обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників» від 30.11.2015 року № 1105 (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 17.12.2015 р. за № 1577/28022)

Коментар: Наказом Міністерства фінансів України затверджено незначні зміни до Порядку обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Зокрема, передбачено взяття на облік платників ЄСВ в день отримання відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором (раніше було – не пізніше наступного робочого дня). Також прописано умови, за яких рішення про непроведення перевірки платників єдиного внеску може бути прийнято керівником контролюючого органу.

Позитивним є те, що цим наказом прописано процедуру зняття з обліку платників єдиного внеску фізичних осіб – підприємців, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія або територія проведення антитерористичної операції. А ось зміни, що стосуються класу професійного ризику виробництва, враховуючи прийняття Закону від 24.12.2014 № 909-VIII, є вже не актуальними.

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

За даними Державної служби статистики України, у грудні 2015 р. відбулося зменшення темпів інфляції порівняно із попереднім місяцем. Основним фактором, який забезпечив відповідні зміни, стало незначне зниження цін на окремі продукти харчування та послуги транспорту. Дефляція, яка простежувалася в окремі місяці 2015 року, відбувалася під впливом сезонних факторів:

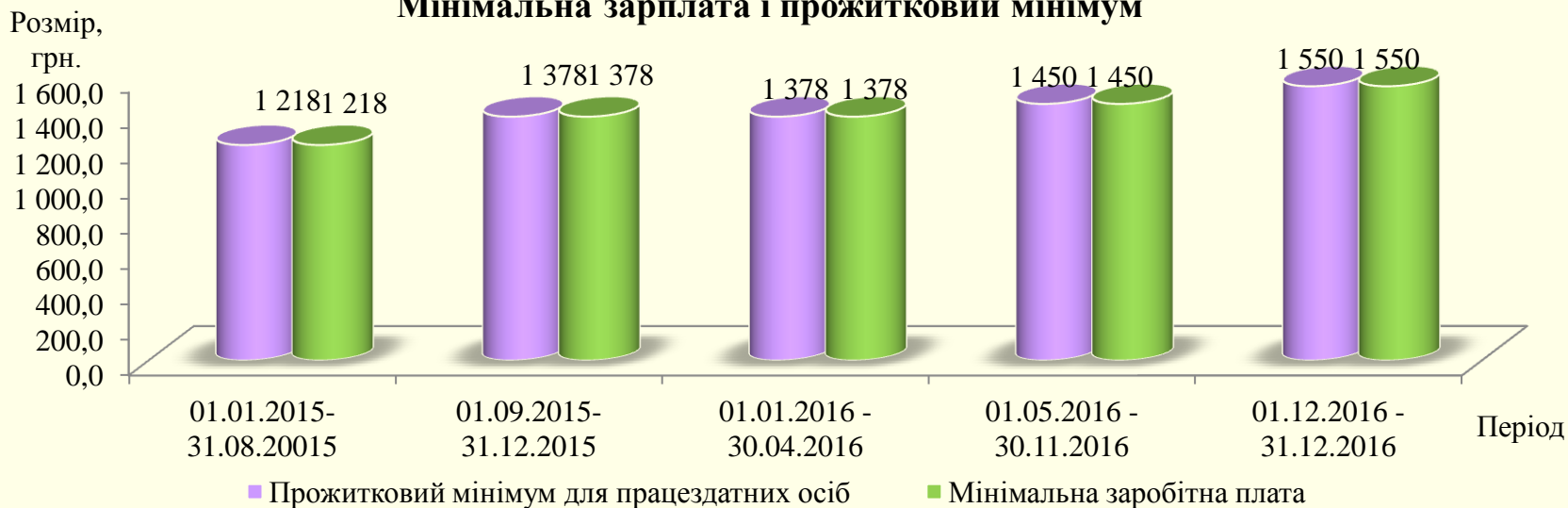
- у липні-серпні – внаслідок сезонного зниження вартості продуктів харчування;
- у жовтні – внаслідок сезонного зниження цін на газ, що використовується для індивідуального опалення або комплексного споживання.

Споживчі ціни за 2015 рік зросли на 43,3%, в той час як у 2014 році – на 24,9%.

Значення індексу інфляції може впливати на:

- розмір коригуючих коефіцієнтів, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ). Індекс споживчих цін за 2015 рік застосовується із значенням 120 відсотків (п. 6 підрозділу 6 Розділу XX);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 2921.2 ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

Мінімальна зарплата і прожитковий мінімум

Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» затверджено розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати на 2016 рік. Підвищення відповідних соціальних стандартів у січні 2016 року, порівняно із тими, які діяли у попередньому періоді, не відбулося. Однак, зміна розміру мінімальної зарплати і прожиткового мінімуму, встановлених на 1 січня звітного року, має суттєвий вплив на податкову політику в Україні, зокрема:

- на розмір штрафів;
- на порядок визначення загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника ПДФО;
- на умови застосування та розмір податкової соціальної пільги;
- на порядок нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
- на розмір ставок єдиного податку, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, збору за місця для паркування транспортних засобів;
- на умови визначення об'єкту оподаткування транспортним податком та ін.

Заплановане на 2016 рік підвищення соціальних стандартів (з 1 травня та з 1 грудня) не матиме суттєвого впливу на податкову політику, однак призведе до збільшення заробітної плати, наслідком чого може стати зростання обсягу надходжень відповідних податків.

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України і кафедрою оподаткування
Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця**

під керівництвом заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи доктора економічних наук,
професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

наукового співробітника НДЦ ІПР НАН України, к.е.н. **С.В. Антоненка**;

завідувача кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **О.Є. Найденка**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **О.Г. Зими** ;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **А.О. Єніної-Березовської**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **Є.І. Котлярова**;

старшого викладача кафедри оподаткування , к.е.н. **О.С. Віннікової**;

старшого викладача кафедри оподаткування , к.е.н. **О.В. Костяної** ;

викладача кафедри оподаткування , к.е.н. **О.О. Чумакової**;

викладача кафедри оподаткування **Белосвета О.В.**;

аспіранта кафедри оподаткування **А.О. Сєніної**.